

MYACIDÆ

- 167.
- Corbula gibba*
- , Olivi. C.

ANATINIDÆ

- 168.
- Pandora inequicalvis*
- , Linné. P. C. †

GASTROCHÆNIDÆ

- 169.
- Saxicava artica*
- , Linné. R.

PHOLADIDÆ

- 170.
- Pholas dactylus*
- , Linné. R. †

Pour éviter des erreurs, je dois dire que *cette liste n'est pas la faunule conchyliologique maritime de Vilassar*, mais seulement une note d'excursions et de promenades faite récemment; cependant, comme pour soigner ma santé je réside dans cette ville une grande partie de l'année, je pourrai augmenter la liste par de successives additions jusqu'à ce que, ayant réuni un nombre suffisant de documents sur les espèces, variétés, stations, etc., je puisse, si Dieu le permet, publier la faunule malacologique de Vilassar.

A. DE ZULUETA

Vilassar, Avril 1903.

Vertebrats del Vallès

CATALÈG DELS OBSERVATS EN AQUESTA COMARCA

PER

Vicens Plantada y Fonolleda*Soci-correspondent a Mollet*

En l'Anuari de l'Associació d'Excursions Catalana, de 1882, vam publicar-hi una llista dels mamífers que en nostres repetides excursions pel Vallès hi havíem observat, tant dels que en aquella època hi vivien com dels que n'havien ja desaparegut en el transcurs del passat segle. Més ab els vint anys

que han transcorregut s'han introduït algunes modificacions en la fauna de la comarca, lo qual fa convenient una ampliació de l'esmentada llista ab les notes y correccions oportunes. En aquest sentit publiquem avuy les presents ratlles sobre'ls mamífers que existeixen o han existit en el Vallés durant el segle XIX, a continuació de les quals hi posarem també'l catàleg dels demés vertebrats que s'hagin trobat en la comarca.

I

MAMÍFERS DEL VALLÉS

L'any 1840, els boscos y vernedes del Vallés presentaven un aspecte completament diferent al que tenen avuy. En aquells, les estepes (*Cistus*), gatoses (*Ulex*), y romanins (*Rosmarinus*), de més de vuit pams d'alçada, hi estaven tant atapats que ab prou feines podien passar-hi'ls animals selvatges; y, per altra part, en les segones, les eures, verdirars y ridoltes s'enfilaven pels tronchs dels verns, pollancre y albes, vestint-ho tot de verdor y hermosura. Els mamífers y reptils hi eren molt abundants, mentres en l'espès brancatge de la frondosa boscuria una infinitat d'aus hi niaven, refiletant en cada primavera ab una harmonia tal, que donava bo de sentir. En els rius, gorchs, torrents y xaragalls no hi faltava may aigua, veyent-s'hi, ab aquest motiu, una continuua bellugadica de peixos, ademés dels batracis, que, com les granotes y salamandres, busquen sempre'ls llochs humids, que necessiten pera créixer y desenrotllar-se en el transcurs de llur existencia.

Algun d'aquests boscos era tant espès y antich, que difficilment podia entrar-s'hi. Ara, pot dir-se que sols en queda un: el de Càn Tarrés de La Garriga. Més extens y bonich que aquest era'l de La Moguda, que ocupava, quasi en sa totalitat, el Baix Vallés.

Avuy solament cap a la part alta, en les reconades de les montanyes que volten la comarca, se'n pot trobar algun que recordi aquells que la cobrien aleshores en tota sa extensió, y per això, quan s'expliquen aquests extrems als noys y joves de l'encontrada; queden tant parats que sembla que se'ls parli d'altres encontrades. Y es pel gran cambi que tot

ha sofert. Despullats els boscos, caigut el brancatge, rendits els arbres centenaris als cops de la destrucció del llenyataire, l'antiga abundància d'animals selvatges tendeix a disminuir ràpidament, havent-ne ja desaparegut alguns, y estan pròxims a desaparèixer altres, com veurem més endavant al parlar en particular de cada especie.

De nostres observacions propies y dels datos que'ns han comunicat tota mena de caçadors y aficionats que han recorregut la comarca, resulta que en el Vallès s'hi troben, o s'hi han trobat en el temps esmentat, els següents mamífers:

QUIRÒPTERS

Vespertilio murinus, L.; n. v. *rata-pinyada*. — Viu en les runes, campanars, etc.

Vesperugo pipistrellus, Keys.; n. v. *id.* — Habita en les teulades, esquerdes de les parets y forats de les roques.

Rinolophus ferrum-equinum, L.; n. v. *rata-pinyada de ferradura*. — En les còves, mines y edificis abandonats.

INSECTÍVORS

Erinaceus europæus, L.; n. v. *erico*. — Fins en 1859, no se n'havia trobat cap en la comarca. Aquest any uns segadors en portaren una femella, que donaren a l'apotecari de Mollet Sr. Soler; però s'escapà de l'hort aon l'havien deixat, després d'haver criat, propagant-se allavors l'especie en eixa part del Vallès.

Sorex araneus, L.; n. v. *mussaranya*. — Abunda relativament.

— *fodiens*, Gmel.; n. v. *bufó*, *bufó negre*. — Es un xich rar, vivint, com l'anterior, en forats de les roques y nius de *taup* abandonats.

Talpa europæa, L.; n. v. *taup*. — Abunda bastant.

— *cæca*, Sav.; n. v. *taup*. — Menos abundant en el Vallès, ho es bastant en el Montseny, cap a Santa Fe.

FERES O CARNÍVORS

Vulpes vulgaris, Briss.; n. v. *guineu*, *guilla*. — Va escassejant en la part baixa, però encara abunda en les montanyes.

Canis familiaris, L.; n. v. *gos*. — En el Vallès se n'hi troben infinitat de races, no havent-n'hi cap digne d'especial menció.

Lupus vulgaris, Briss.; n. v. *llop*. — Fins a l'any 1860, encara se'n matava algun; però desde la talla dels boscos ha desaparegut definitivament, no sols del Vallès, sinó quasi de Catalunya.

Felis maniculata, L.; n. v. *gat casolà*.

— **catus**, L.; n. v. *gat mesquer*. — No abunda.

— **lynx**, L.; *llop cerber*. — Avuy completament desaparegut: sols se'n troba algun en el Pireneu, cap a la Serra de Cadí.

Genetta vulgaris, Cuv.; n. v. *geneta*. — Sols viu en la part alta de la comarca, especialment en el Montseny, aon encara hi abunda.

Mustela vulgaris, L.; n. v.; *mustela*. — Per desgracia, encara abunda en tot el Vallès.

Mustela foina, L.; n. v. *fusina*, *gorja-blanch*. — Es bastant rar, trobant-se'n encara algun en el Montseny.

Putorius furo, L.; n. v. *fura*. — Abunda, especialment en les cases, pera emprar-lo en la caça de conills encauats.

Putorius vulgaris, L.; n. v. *huró*, *furó*, *mustela pudenda*. — No abunda.

Lutra vulgaris, Erxl.; n. v. *lludria*, *nutria*. — Tampoch abunda, trobant-se'n alguna en les vores del Besòs, Tordera y demés rierals en quines ribes hi ha broça espessa.

Meles taxus, Schr.; n. v. *tuxó*. — Cap a l'Alt Vallès.

— **vulgaris**, Desm.; n. v. *pudent*. — Més comú que l'anterior; però tant aquest com aquell no són abundants.

ROSEGADORS

Sciurus vulgaris, L.; n. v. *esquirol*. — Va escassejant; viu en els boscos de pins y alsines, especialment en la regió dels suros.

Arvicola amphibius, Pallas.; n. v. *rapbuf* o *rat-buf*, *rata d'aigua*. — Abunda en els rechs y rieres, segles, basses y tolles.

Arvicola subterraneus, Selys.; n. v. *taup roig*. — No es tant comú com l'altre. Habita en els mateixos llocs.

Arvicola destructor, Selys.; n. v. *rata d'aigua*. — En les vores del Besòs y demés rierals.

Myoxus glis, Schrb.; n. v. *rata sayarda*, *rata esquirolera*. —

Generalment, sempre viu en els arbres, sobre tot dalt dels pins. Es bastant rar.

Mus ratus, L.; n. v. *rata*. — Abunda bastant.

— **musculus**, L.; n. v. *ratolí*. — Abundantíssim en les pallisses, graners, estables, etc.

Mus sylvaticus, L.; n. v. *rata de bosch*. — Viu en els camps, boscos, entre les verdices y sembrats, etc. No es gaire abundant.

Lepus cuniculus, L.; n. v. *conill*. — Encara abunda bastant en els serrats, cap a les montanyes. En el pla escasseja.

Lepus timidus, L.; n. v. *llebre*. — En el pla es rara; de tant en tant, y sobre tot a l'hivern, en baixen algunes del cim del Montseny, Farell, etc., aont hi són encara abundants.

Cavia porcellus, L.; v. n. *conill porquí*. — No existeix en estat selvatge. Se'l té en els corrals, puix fa fugir les rates.

PAQUIDERMS

Sus scropha, L.; n. v. *sanglà, porch singlar*. — Desaparegut del Vallès; fins a l'any 1870, encara se'n trobaven en els boscos de Sant Fost, y cap a l'Ubach, Cairat y Sant Llorenç del Munt; però ara'n queden molt poch, y únicament en Les Guillerries se'n pot veure algun.

Sus domesticus, var. del *S. scropha*, L.; n. v. *porch casolà*. — Desde fa alguns anys, els pagesos y comparets s'han donat a criar-ne pel gran consum que se'n fa. Abans sols en tenia generalment cada casa pel gasto.

SOLÍPIDS O UNGULATS

Equus caballus, L.; n. v. *cavall, euga*. — En la comarca a penes hi ha ningú que's dediqui a la cria. En la Plana de Vich sí que hi ha algunes masies que'n tenen. A l'estiu les envien al Montseny a péixer, formant aquelles eugaçades que tots els excursionistes hauran vist en dita montanya.

Equus asinus, L.; n. v. *ase, burro*. — No s'emplea gaire en aquesta comarca. Pera'ls treballs del camp està més en boga l'ús dels *matxos* y *mules*, híbrids procedents del creuament d'aquestes dues especies.

REMUGANTS

Bos taurus, L.; n. v. *bou*, *vaca*. — Sols se'l cria pera'l treball dels conreus y vendre la llet de les vaques.

Ovis aries, L.; n. v. *molló*, *bè*, *xay*, *ovella*. — Està bastant extesa la cria d'aquests animals, sobre tot en les poblacions veïnes al Montseny.

Capra hircus, L.; n. v. *cabra*, *crestat*, *cabrit*. — Se'n cria pel gran consum de llet que's fa, augmentant cada dia'l nombre de pagesos que'n tenen.

De lo anterior se pot deduir la gran disminució d'animals en estat selvatge, y en cambi l'augment dels casolans. Dels primers, ja suposem que'ns en descuidem algun, especialment en els gèneros *Sorex*, *Mus*, *Arvicola*, y els quiròpters; però la falta de datos relatius a Catalunya en general, fan que l'aficionat se trobi moltes vegades en dubtes que per aquest motiu no pot resoldre.

Mollet del Valles, 1 de Janer de 1903.

Nota sobre la troballa del *GASTEROSTEUS PUNGITIUS*, L., en el Baix Vallés

Els *Gasterosteus* són peixos d'aigua dolça, petits, que viuen generalment en aiguamolls, reguerons, torrents y xaragalls, fent llur niu (molt semblant al de les aus) entre les plantes aquàtiques.

Hi ha diferents espècies, essent les principals el *G. leiurus*, y el *G. pungitius*, o peix de punxes. El primer es el més comú, essent conegut a França ab el nom d'*épinchette à queue lisse*; l'altre, menys abundant, l'anomenen *épinchette piquante*. Tots dos tenen costums semblants.

A Catalunya, fins avuy no s'havia citat cap d'aquestes espècies, si bé tenim entès que nostre distingit consoci don Pere Antiga n'ha recullit alguns en els patamolls de Càn